PRAKTILINE JUHEND

EUROOPA MAKSEKÄSUMENETLUSE MÄÄRUSE KOHALDAMISE KOHTA

Euroopa Komisjon
Õigusküsimused

Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusasjades

Sisukord

I. Sissejuhatus. Euroopa tsiviilkohtumenetlus 4

II. Uue menetluse kohaldamisala 8

1. Territoriaalne kohaldamisala 9

2. Materiaalne kohaldamisala 9

2.1. Tsiviil- ja kaubandusasjad 10

2.2. Täitmine teises liikmesriigis 11

3. Õigeaegne avalduse esitamine 12

4. Kohtualluvus 12

III. Euroopa maksekäsumenetlus 14

1. Euroopa maksekäsu taotlemine 15

1.1. Nõutav summa ja intressid 15

1.2. Hagi alus ja tõendite kirjeldus 16

1.3. Pädevad kohtud 17

1.4. Kuidas esitada avaldus? 17

2. Menetluse käik kohtus 17

2.1. Muutmine või parandamine 18

2.2. Avalduse tagasilükkamine 18

3. Euroopa maksekäsu väljastamine ja kättetoimetamine 19

3.1. Vormi E täitmine 19

3.2. Euroopa maksekäsu väljastamine – tähtajad 19

3.3. Maksekäsu kättetoimetamine kostjale (komisjon) 20

4. Kostja õigused/võimalused vastuväite esitamisel 21

4.1. Vastuväide Euroopa maksekäsule 21

4.2. Täitmisele pööratavus 22

5. Poolte võimalikud õiguskaitsevahendid **22**
5.1. Mida saab hageja teha, kui Euroopa maksekäsu avaldus on ebapiisav, sisaldab viga, nõuab muutmist või kui see lükatakse tagasi? 22
5.2. Mida saab võlgnik teha päritoluliikmesriigis, kui Euroopa maksekäsk on välja antud? 23

IV. Euroopa maksekäsu tunnustamine ja jõustamine teistes liikmesriikides **26**
1. Üldised põhimõtted **27**
2. Täitmise avalduse esitamine **27**
3. Tõlge **28**
4. Täitmisest keeldumine erandjuhtudel **28**
4.1. Täitmisest keeldumine (artikkel 22) 28
4.2. Täitmise edasilükkamine või piiramine (artikkel 23) 29

I. Sissejuhatus. Euroopa tsiviilkohtumenetlus

Määrusega nr 1896/2006 loodi esimene tõeline Euroopa tsiviilkohtumenetlus – Euroopa maksekäsumenetlus. Sellele eelnes Euroopa täitekorralduse määrus, milles sätestatud oluline saavutus oli välisriigi kohtuotsuse mittetunnustamine seoses mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis langetatud kohtuotsuse täitmisega teatavates tsiviilasjade kategooriates, mille puhul peab järgima teatavaid menetluslikke tagatisi, mille peab ette nähtud tõendiga kinnitama asjakohane asutus. Euroopa täitekorraldus on tõend, mis on seotud kohtuotsustega (või autentsete dokumentide või kohtulahenditega), mis on langetatud riikliku menetluse tulemusena, samal ajal kui Euroopa maksekäsku on võimalik väljastada vaid 26 liikmesriiki hõlmava ühise menetluse raames. Euroopa maksekäsumenetluse määrusega reguleerimata küsimuste suhtes kehtib täiendavalt siseriiklik õigus. Varsti pärast Euroopa maksekäsumenetluse määrust võeti vastu veel üks määrus, millega loodi Euroopa tsiviilkohtumenetlus – nimelt määrus, millega kehtestati Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus. Nende kolme määrusega rakendati kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte tsiviilasjades. Nende peamine eesmärk on lihtsustada ja kiirendada võlausaldajate õiguste piiriülest tunnustamist ja täitmist Euroopa Liidus. Sellega seoses annavad nimetatud määrused panuse nii tõelise õigusruumi loomisele Euroopa Liidus kui ka ühtse turu rakendamisele.

Igal menetlusel on erinev reguleerimisala – mitte kõiki neid ei saa kasutada iga piiriülese tsiviilasja puhul.

Kui pädev kohus on asja kohta juba otsuse langetanud või kui nõue tuleneb autentsest dokumendist või kohtulahendist ning see tuleb välisriigis täita, siis saab otsuse, autentse dokumendi või kohtulahendi päritolumaa pädevatele asutustele esitada Euroopa täitekorralduse avalduse, kui tegemist on vaidlustamata nõudega[1]. See on ainuke Euroopa menetlus (kolmest eespool nimetatust), mis on loodud olemasoleva kohtuotsuse või -lahendi täitmiseks. Hageja saab kasutada Euroopa maksekäsumenetluse või Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse nõude tõendusmaterjali alusena ametlikke dokumente.

Piiriülene nõue tuleb esitada Euroopa ja/või siseriikliku õiguse alusel pädevale kohtule[2]. Niisugust nõuet taotletakse vastavalt selle kohtu alluvuses kehtivale siseriiklikule menetlusele või vastavalt ühele Euroopa menetlusele, kui asjakohased tingimused on täidetud.

Kui nõue (kulude ja intressita) ei ületa 2000 eurot, siis võib kaaluda nii Euroopa maksekäsumenetluse kui ka Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse rakendamist. Ent kui on tõenäoline, et kostja nõude vaidlustab, on soovitatav kasutada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlust, kuna kostjal on võimalik Euroopa maksekäsumenetlus lihtsa vastuväitega tagasi lükata. Siiski ei takista Euroopa maksekäsumenetluse määrus hagejat selles olukorras Euroopa maksekäsumenetlust kasutamast.

Kui nõude maksumus (kulude ja intressita) ületab 2000 eurot, siis saab kasutada vaid Euroopa maksekäsumenetluse määrust, kui selle kohaldamise tingimused on täidetud.

Euroopa maksekäsumenetlust on võimalik kasutada vaid teatavas summas rahaliste nõuete puhul, mille tähtaeg on avalduse esitamise ajaks möödunud. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus hõlmab ka teist tüüpi nõudeid.

Euroopa maksekäsumenetlus ei näe ette kohtulikku arutamist – menetlus on täielikult kirjalik, välja arvatud juhul, kui Euroopa maksekäsumenetlus vaidlustatakse või sellele vastu ollakse; sellisel juhul võib toimuda riiklikule korrale vastav kohtulik arutamine. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus, mis on tavaliselt kirjalik, võimaldab seevastu vajadusel korraldada ka suulise arutamise.

Euroopa maksekäsumenetlus on vabatahtlik sellisel määral, et hageja otsustab kasutada just seda ja mitte ühtegi teist olemasolevat võimalust, mille kaudu saaks esitada sama nõude.

1 Vt Praktiline juhend Euroopa täitekorralduse määruse kohaldamise kohta: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_european_enforcement_order_et.pdf.

2 Vt nõukogu määrus (EÜ) nr 44/2001, 22. detsember 2000, kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (Brüsseli I määrus), EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1.

Avalduse tagasilükkamise otsus ei takista hagejal nõude täitmist uuesti taotlemast mis tahes asjakohase menetluse, kaasa arvatud Euroopa maksekäsumenetluse kaudu, ning seda ka samas kohtus, kus avaldus tagasi lükati.

II. Uue menetluse kohaldamisala

1. Territoriaalne kohaldamisala

Euroopa maksekäsumenetluse määrus kehtib kõikides liikmesriikides peale Taani. See tähendab, et keegi ei saa esitada Taani kohtule Euroopa maksekäsumenetluse avaldust ning Euroopa maksekäsumenetlust Taanis ei täideta.

2. Materiaalne kohaldamisala

Euroopa maksekäsumenetlus kehtib piiriüleste juhtumite puhul tsiviil- ja kaubandusasjades igat liiki kohtutes või erikohtutes. Määruse nõuetele vastavaid kohtuasju võivad läbi vaadata asjakohases liikmesriigis pädevaks kuulutatud kohtud.

Määrus ise tsiviil- ja/või kaubandusasjade olemust ei määratle. Küll aga jätab see sõnaselgelt oma kohaldamisalast välja järgmised kohtuasjade kategooriad: tulud, tolli- ja haldusasjad, samuti riigi vastutus riigiasutuse seaduste ja puuduste täitmise suhtes. Seega ei pea kohus nimetatud juhtudel kaaluma, kas asi on olemuselt tsiviil- või kaubandusasi.

2.1. Tsiviil- ja kaubandusasjad

Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb mõistet „tsiviil- ja kaubandusasjad" käsitleda asjaomaste ühenduse õigusaktide eesmärkidest ja süsteemist ning riikide õigussüsteemidest tervikuna tulenevatest aluspõhimõtetest tuletatud autonoomse mõistena (kohtuasi C-29/76: LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co KG vs Eurocontrol, EKL 1976, lk 1541). Euroopa Kohus sedastas, et otsustades, kas vaidlus on oma laadilt tsiviil- ja kaubandusasi, on olulised kaks elementi:

- vaidluse ese ja
- menetluse osaliste vahelise õigussuhte iseloom.

Eelkõige ametiasutusega seotud tegevuse osas täpsustas Euroopa Kohus, et kohtuasi ei ole „tsiviil- ja kaubandusasi", kui see käsitleb ametiasutuse ja eraisiku vahelist vaidlust ning esimene neist teostab avalikku võimu. Seetõttu eristab Euroopa Kohus *acta iure imperii*'d, mida mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad" ei hõlma, ning *acta iure gestionis*'t, mida kõnealune mõiste, vastupidi, hõlmab. Praktikas ei ole alati lihtne *acta iure imperii*'d *acta iure gestionis*'est eristada. Euroopa Kohtu praktika kaudu on antud järgmised suunised.

Kohtuasjas *Eurocontrol* leidis Euroopa Kohus, et välislepingust tulenev avaliku võimu kandja nõue saada eraõiguslikult poolelt tagasi sisseseade ja teenuste kasutamise tasu, kusjuures kõnealune kasutamine oli kohustuslik ja tasu oli kindlaks määratud ühepoolselt, ei ole tsiviil- ja kaubandusasi.

Kohtuasjas *Rüffer* (kohtuasi C-814/79 Madalmaad vs Rüffer, EKL 1980, lk 3807) sedastas Euroopa Kohus, et ametiasutuse nõue laevaomaniku vastu laevarusude kõrvaldamisel kantud kulude hüvitamiseks ei ole samuti käsitletav tsiviil- ja kaubandusasjana.

Kohtuasjas *Sonntag* (kohtuasi C-172/91, EKL 1993, lk I-1963) asus Euroopa Kohus vastupidisele seisukohale, et tsiviilhagi üksikisikule kuriteo käigus tekitatud kahju hüvitamiseks on olemuselt tsiviilõiguslik. Niisugune hagi jääb siiski välja mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad" kohaldamisalast, mille puhul kahju tekitajat tuleb käsitleda avaliku võimu teostamisel tegutsenud ametiasutusena (kõnealuses kohtuasjas leiti, et õpilasi juhendanud õpetaja tegevus ei kuulu „avaliku võimu teostamise" määratluse alla).

Kohtuasjas *Gemeente Steenbergen* (kohtuasi C-271/00, EKL 2002, lk I-10489) sedastas Euroopa Kohus, et tsiviilasja mõiste hõlmab regressiõigusel põhinevat hagi, millega avalik asutus nõuab eraõiguslikult isikult avaliku asutuse poolt lahutatud abikaasale ja tema lapsele sotsiaalabina makstud summade tagasimaksmist tingimusel, et kõnealuse hagi esitamise alust ja sellega seonduvaid üksikasjalikke eeskirju reguleeritakse ülalpidamiskohustusi

käsitlevate üldkohaldatavate õigusnormidega. Kui regressiõigusel põhineva hagi aluseks on võetud sätted, millega seadusandja andis avalikule asutusele oma eelisõiguse, ei saa järeldada, et kõnealune hagi on esitatud tsiviilasjas.

Kohtuasjas *Préservatrice foncière* (kohtuasi C-266/01, EKL 2003, lk I-4867) leidis Euroopa Kohus, et mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad" hõlmab nõuet, millega riik soovib eraõigusliku isiku suhtes täitmisele pöörata eraõiguslikku garantiilepingut, mis sõlmiti võimaldamaks kolmandal isikul anda kõnealuse riigi nõutud ja kindlaksmääratud tagatis, kuna garantiilepingul põhinev võlausaldaja ja garandi vaheline õigussuhe ei too kaasa riigi poolt sellise võimu teostamist, mis läheb kaugemale sellest, mis on sätestatud eraisikutevaheliste suhete suhtes kohaldatavates õigusaktides.

Kohtuasjas *Frahuil/Assitalia* (kohtuasi C-265/02, EKL 2004, lk I-1543) sedastati, et seaduse alusel ülemineva nõudeõiguse põhjal esitatud hagi importija vastu, kes võlgnes garandile tollimaksu, mille garant maksis tolliasutusele garantiilepingu täitmisel, mille kohaselt ta kohustus tagama kõnealuste tollimaksude tasumise tolliasutusele ekspediitori kaudu, kellele põhivõlgnik andis algselt juhtnöörid tasuda võlg, tuleb käsitleda mõistega „tsiviil- ja kaubandusasjad" hõlmatuna.

Peale selle kinnitas Euroopa Kohus kohtuasjas *Lechouritou* (kohtuasi C-292/05, EKL 2007, lk I-1519), et sõja ajal valitsusvägede tekitatud kahju hüvitamise nõuded ei ole hõlmatud mõistega „tsiviilasjad".

2.2. Täitmine teises liikmesriigis

Euroopa maksekäsumenetluse määrus kuulub täitmisele vaid teises liikmesriigis. Euroopa maksekäsumenetluse määruse artiklis 3 määratletakse niisuguse kohtuasjana juhtumit, mille korral vähemalt ühe poole alaline elu- või asukoht või peamine elukoht on muus liimesriigis kui selles, kus asub avaldusega tegelev kohus. Teatud olukordades annab see säte juurdepääsu Euroopa maksekäsumenetlusele ka neile, kes ei ole ELi kodanikud (st isikutele, kelle alaline ega peamine elukoht ei ole liikmesriigis): kui võlgniku alaline elu- või asukoht või peamine elukoht on muus liimesriigis kui selles, kus asub pädev kohus, siis võib Euroopa maksekäsumenetlust taotleda ka ELi mitte kuuluv taotleja, kuna artiklis 3 pooltele sätestatud tingimused on täidetud. Samuti võib võlausaldaja, kelle alaline elu- või asukoht või peamine elukoht on muus liimesriigis kui selles, kus asub pädev kohus, taotleda Euroopa maksekäsumenetlust kostja vastu, kelle alaline elu- või asukoht või peamine elukoht asub Euroopa Liidust väljaspool.

Alaline elu- või asukoht tuleb kindlaks määrata vastavalt määruses kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja

kaubandusasjades (Brüsseli I määruses) sätestatud asukoha mõistele. Praktikas määratakse poolte alaline elu- või asukoht või peamine elukoht teabe põhjal, mille hageja on esitanud vormis A. Arvestades, et avalduse esmane läbivaatamine võib toimuda automatiseeritud menetluse teel, piisab tõendamisest, et ühe poole viidatud aadress asub muus liimesriigis kui selles, kus asub kohus, millele on nõue esitatud. Kui aga kohtul on kahtlusi esitatud teabe täpsuses, võib see nõuda hagejalt avalduse parandamist või täiendamist.

Poolte alalist elu- või asukohta või peamist elukohta hinnatakse Euroopa maksekäsumenetluse avalduse esitamisel. Vastavalt artikli 3 lõikele 3 otsustatakse, kas kohtuasja tuleb käsitleda teises liikmesriigis täidetavana, pärast avalduse esitamist, mitte nõude aluseks olevate sündmuse toimumise hetkel.

3. Õigeaegne avalduse esitamine

Euroopa maksekäsumenetluse loonud määrus kehtib alates 12. detsembrist 2008 kõikides sellega seotud liikmesriikides. Kuigi see menetlus ise on olnud olemas sellest kuupäevast alates, on Euroopa maksekäsumenetlust võimalik kasutada kõikides asjakohastes vaidlustes isegi juhtudel, kui vaidluseni viinud sündmused leidsid aset enne 12. detsembrit 2008, eeldusel, et kõnealusele nõudele kohalduv aegumistähtaeg ei ole vastavalt avalduse saanud kohtu seadustele möödunud.

4. Kohtualluvus

Euroopa maksekäsumenetluse raames tehtavate nõuete kohtualluvus määratakse ühe erandiga vastavalt Brüsseli I määrusele. Kui kohtuasi käsitleb tarbijalepingut ning tarbija on kostja, peab kohtualluvus Brüsseli I määruse artikli 59 tähenduses kuuluma kostja alaliseks elu- või asukohaks olevale liikmesriigile.

III. Euroopa maksekäsumenetlus

1. Euroopa maksekäsu taotlemine

1.1. Nõutav summa ja intressid

Vastavalt artikli 7 lõike 2 punktile b peaks avaldus hõlmama nõude suurust, kaasa arvatud põhisummat ja olemasolu korral intressi, leppetrahve ja kulusid. Põhisumma ja leppetrahvide suurus peab olema fikseeritud avalduse esitamise seisuga ning esitatud vormi A jaotistes 6 ja 8.

Üksikasjad intressimäära ja ajavahemiku kohta, mille eest intressi nõutakse, peavad olema esitatud vormi A jaotises 7. Intressisumma näitamise nõue puudub. Vormi A täitmise juhised määravad, et kui intressi nõutakse kuni kohtuotsuse langetamise hetkeni, peab viimane kuupäevalahter jääma tühjaks.

Vormile E peab kohus märkima maksekäsu kuupäeval kostja või kostjate poolt võlgnetava kogusumma. Määruses ei sätestata, kas pärast seda kuupäeva on võimalik intresse nõuda.

Samad kaalutlused kehtivad ka juhul, kui päritoluliikmesriigi seaduste kohaselt on põhisummale automaatselt lisatud seadusjärgne intress. Sellisel juhul ei pea hageja vastavalt artikli 7 lõike 2 punktile c märkima intressimäära ega kuupäevavahemikku, mille jooksul intressi arvestatakse.

Mis tahes tasumisele kuuluvate kulude üksikasjad on esitatud vormi A jaotises 9. Kuna selles ette nähtud peamised kulud on kohtulõivud, märgitakse vormi A täitmise juhistes, et muude kulude hulka võivad kuuluda hageja esindaja tasud või kohtueelsed kulud. Vastavalt artiklile 25 võivad kohtulõivude hulka kuuluda kohtule makstavad lõivud ja tasud, mille summa on fikseeritud vastavalt siseriiklikule õigusele. Suunistes täpsustatakse ka, et kui hageja ei tea kohtulõivude suurust, võib summalahtri tühjaks jätta ning selle täidab hiljem kohus.

1.2. Hagi alus ja tõendite kirjeldus

Artikli 7 kohaselt peab Euroopa maksekäsumenetluse avaldus sisaldama hagi alust, kaasa arvatud nõude aluseks kasutatavate asjaolude kirjeldust ja olemasolu korral ka nõutava intressi suurust. Samuti tuleb lisada nõuet toetavate tõendite kirjeldus.

Määruses ei täpsustata, kui üksikasjalikult peab taotleja nimetatud teabe esitama, samuti ei sätestata seal viisi, kuidas kohus peaks nõuet uurima. Siiski märgitakse selles sõnaselgelt, et Euroopa maksekäsumenetluse avaldust ei pea läbi vaatama kohtunik ning vastavalt artiklile 8 võib see toimuda automatiseeritud menetluse kujul. Kohtud peavad avalduse läbi vaatama taotlusvormil esitatud teabe alusel.

Avalduse täitmisel peab taotleja esitama piisavalt teavet, et kostjal oleks võimalik langetada teadlik valik nõudele vastu olla või jätta see vaidlustamata. Samuti peaks kättesaadav olema piisav teave, mis võimaldaks kohtul *prima facie* nõude sisu hinnata ning kõrvaldada muu hulgas selgelt põhjendamatud nõuded või vastuvõetamatud avaldused. Sel põhjusel on I lisas esitatud standardvorm A koostatud nii, et see hõlmaks võimalikult põhjaliku loendi tõenditüüpidest, mida tavaliselt rahaliste nõuete toetamiseks kasutatakse.

Seega tuleb sellest järeldada, et avalduse esitajatel peaks olema võimalik esitada avaldus, täites vaid standardvormi asjakohaste jaotiste (peamiselt 6 kuni 10) vastavad väljad. Täiendava dokumentatsiooni lisamise nõue puudub, kuid avalduse esitajad võivad seda soovi korral teha. Jaotises 11 on taotlejatel vajadusel võimalik esitada täiendavaid teateid ja täpsemat teavet. Ka see ei ole kohustuslik.

Kuna kohus saab kaaluda avaldust vaid avalduse vormi alusel, siis ei ole määruses midagi, mis võimaldaks küsida täiendavaid dokumente. Siiski peab avalduse esitaja seda arvestades tagama, et avalduses oleks piisavalt teavet, mis kindlustaks määruse nõuete täitmise ja nõude põhjendatuse tagamise.

1.3. Pädevad kohtud

Euroopa maksekäsumenetluse pädevad kohtud on liikmesriikide määratud ning nendest on komisjonile ametlikult teada antud. Kuna liikmesriigid võivad neid teadaandeid igal ajal muuta, on Euroopa maksekäsumenetluse avalduse esitamisel oluline teadaannete hetkeseisu kontrollida. Kõik teadaanded avaldatakse Euroopa Justiitsatlases tsiviil- ja kaubandusasjades. Ent kuna üldjuhul on need teadaanded väga üldist laadi ning viitavad kõnealuse menetlusõiguse üldistele sätetele, on enne õige kohtu leidmist mõnikord tarvis edasist uurimistööd. Kui kohtu pädevus on piirkondlikku laadi ja sõltub kostja aadressist, siis on võimalik leida konkreetne kohus, kasutades atlase „Pädevate kohtute" (*Competent courts*) tööriista. Mõnel juhul on liikmesriigid Euroopa maksekäsumenetluse juhtumitele määranud konkreetsed kohtud. Kui avaldus peaks saadetama mittepädevale kohtule, sõltuvad selle kohtu edasised sammud siseriiklikust õigusest.

1.4. Kuidas esitada avaldus?

Kõik liikmesriigid peavad olema nõus laskma Euroopa maksekäsumenetluse avaldused esitada paberkandjal. Täiendavad nõuded puuduvad. Ent Euroopa Justiitsatlases saadaoleva liikmesriike käsitleva teabe kohaselt võetakse mõnes liikmesriigis paberil avaldusi vastu vaid siis, kui need esitatakse kirja või tähitud kirja teel. Liikmesriigid võivad tunnistada ka teisi avalduste esitamise meetodeid, näiteks elektroonilist esitamist. Nende hulka kuuluvad faks ja e-post. Kui avaldus on esitatud elektroonilisel kujul, peab see olema allkirjastatud vastavalt direktiivi 1999/93/EÜ artikli 2 lõikele 2 päritoluliikmesriigis tunnustatud kujul. Niisugune elektrooniline allkiri ei ole nõutav, kui päritoluliikmesriigis on olemas alternatiivne turvaline elektroonilise side süsteem, mis on kättesaadav volitatud kasutajatele ja millest on komisjonile teada antud.

Enne avalduse esitamist on soovitatav Euroopa Justiitsatlasest järele vaadata, missugust meetodit konkreetses liikmesriigis tunnistatakse. Avalduse võib esitada nii hageja kui ka hageja õiguslik esindaja. Tasub märkida, et lõivud tuleb asjakohasele kohtule tasuda sageli avalduse esitamise ajal (https://e-justice.europa.eu).

2. Menetluse käik kohtus

Kohus vaatab avalduse läbi, kuid tõendite hindamist ei toimu. Kohus veendub selles, et artiklis 7 (III peatüki punktis 1) sätestatud nõuded on täidetud. Kui nõue ei ole ilmselgelt põhjendamatu ega avaldus vastuvõetamatu, annab kohus hagejale võimaluse avaldust täiendada või parandada, vajadusel vormi B kasutades.

2.1. Muutmine või parandamine

Kui kohus nõuab, et hageja avaldust täiendaks või parandaks, määrab ta ka ajapiirangu, mida peab asjaolusid arvestades sobivaks. Kohus võib omal valikul seda ajapiirangut pikendada.

Kõigepealt nõuab kohus, et hageja oma avaldust täiendaks (muudaks).

Kui pärast avalduse muutmist vastab see vaid osaliselt esitatud nõuetele, siis teavitab kohus sellest hagejat. Hageja kutsutakse Euroopa maksekäsumenetluse ettepanekut kohtu täpsustatava summa ulatuses vastu võtma või tagasi lükkama ning teda teavitatakse selle otsuse tagajärgedest vormi C kaudu.

Kui hageja võtab kohtu ettepaneku vastu, väljastab kohus hageja nõusoleku saanud nõude osa kohta Euroopa maksekäsu (paranduse). Esialgse nõude ülejäänud osaga seotud tagajärjed sõltuvad siseriiklikust õigusest.

Kui nõude esitaja ei saada oma vastust kohtu poolt ette nähtud tähtajaks või ei nõustu kohtu ettepanekuga, lükkab kohus Euroopa maksekäsu avalduse täies ulatuses tagasi.

2.2. Avalduse tagasilükkamine

Kohus lükkab avalduse tagasi, kasutades selleks vormi D, järgmistel juhtudel:

- artiklites 2, 3, 4, 6 ja 7 sätestatud nõudeid ei täideta
  või
- nõue on selgelt põhjendamatu
  või
- ei saada hageja oma vastust (kohtu ettepanekule avaldust muuta) kohtu esitatud tähtajaks
  või
- ei saada hageja oma vastust kohtu määratud tähtajaks või lükkab kohtu ettepaneku artikli 10 alusel tagasi.

Hagejat teavitatakse avalduse tagasilükkamise põhjustest.

Avalduse tagasilükkamist ei saa vaidlustada. Avalduse tagasilükkamine ei takista nõude esitajat esitamast uut Euroopa maksekäsu avaldust või kasutamast selleks liikmesriigi õiguse kohast muud menetlust.

3. Euroopa maksekäsu väljastamine ja kättetoimetamine

3.1. Vormi E täitmine

Kui avaldus (vorm A) on esitatud ja vajadusel kohtu nõudmisel nõuetekohaselt muudetud või parandatud, väljastab kohus Euroopa maksekäsu, kasutades selleks V lisas esitatud vormi E, kui võimalikud asjakohased kohtulõivud on tasutud. Määruse artikli 12 kohaselt esitatakse vormil E poolte ja nende esindajate nimed, aadressid ja muud üksikasjad, samuti maksekäsk kostjale (või kostjatele, kuna lubatud on ka solidaarvastutus) hageja poolt vormis A nõutud summa tasumiseks; lisatud on ka vormi A koopia. Maksekäsul on esitatud nõutav põhisumma ja intress ning ajaperiood, mille eest seda arvestatakse (nt kuni maksekuupäevani), ning ka artiklis 25 (vt ka põhjendus 26) nimetatud mis tahes leppetrahvid ja kulud märgitud vääringus. Vorm E meenutab kostjale tema õigusi ja võimalusi (vt „oluline teave kostjale"), st kas maksta hagejale maksekäsul viidatud summa või vaidlustada maksekäsk, esitades otsuse teinud kohtule vastuväite. Kostjale antakse ka teada järgmisest: et maksekäsk väljastati täielikult vaid hageja esitatud teabe alusel ning kohus ei ole seda kinnitanud; et maksekäsk pööratakse täitmisele, kui kohtule ei esitata eespool nimetatud vastuväidet (vt artikkel 16), ning vastuväite esitamise korral jätkub menetlus päritoluliikmesriigi pädevates kohtutes („kohtuasja automaatne üleviimine", vt põhjendus 24) tavalise tsiviilkohtumenetluse korras, välja arvatud juhul, kui nõude esitaja on sõnaselgelt taotlenud sel juhul menetluse lõpetamist. Kui hageja on nõudnud menetluse lõpetamist, siis seda teavet kostjale ei saadeta.

3.2. Euroopa maksekäsu väljastamine – tähtajad

3.2.1. Millal väljastab kohus Euroopa maksekäsu?

Vastavalt artikli 12 lõikele 1 väljastab kohus maksekäsu Euroopa maksekäsumenetluse taotlemise nõuete täitmise korral (vt artikkel 8) esimesel võimalusel, tavaliselt 30 päeva jooksul pärast avalduse esitamist. See 30-päevane periood ei hõlma aega, mis kulus hagejal oma avalduse täiendamiseks, parandamiseks või muutmiseks. Eespool nimetatud tähtaeg tuleks arvutada vastavalt nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrusele (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevadele ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1).

3.2.2. Millal Euroopa maksekäsk täitmisele pööratakse?

Euroopa maksekäsk ei ole lõplik kohe, kui see on väljastatud. Euroopa maksekäsk annab kostjale nõu, et ta võib maksta hagejale nõude summa või selle vaidlustada, esitades päritoluriigi kohtule vastuväite. Vastuväide tuleb saata 30 päeva jooksul pärast

kostja(te)le esitatud maksekäsu kättesaamist (vt artikkel 12 lõige 3). Artikli 12 lõike 4 punkti b kohaselt muutub maksekäsk täitmisele pööratavaks, välja arvatud juhul, kui kostja esitab otsuse teinud kohtule vastuväite. Kostja on kohustatud seda tegema 30 päeva jooksul pärast talle esitatud maksekäsu kättesaamist (vt jaotis 4.2).

3.3. Maksekäsu kättetoimetamine kostjale (komisjon)

Euroopa maksekäsk tuleb kostjale kätte toimetada vastavalt päritoluliikmesriigi siseriiklikule õigusele. Siiski peab see meetod vastama määrusega kehtestatud menetluse miinimumstandardite nõuetele (artiklid 13 kuni 15). Üldjuhul on võimalik kaht tüüpi kättetoimetamine: kättetoimetamine koos võlgniku kättesaamistõendiga (artikkel 13) või kättetoimetamine võlgniku kättesaamistõendita (artikkel 14); seoses kostja esindajaga on võimalik kasutada mõlemat neist.

3.3.1. Kättetoimetamine kostja või kostja esindaja kättesaamistõendiga

Kättesaamistõendiga kättetoimetamise meetodeid täpsustatakse artiklis 13. Selles artiklis on põhjalik loend.

Kokkuvõttes võimaldavad need meetodid järgmist:

- isiklikku kättetoimetamist kostja allkirjastatud kättesaamistõendiga;[3]
- saadetise kätte toimetanud pädeva isiku kinnitust, et kostja sai dokumendi kätte või keeldus seda igasuguse õigusliku põhjenduseta vastu võtmast;[4]
- posti teel kättetoimetamist kostja allkirjastatud kättesaamistõendiga;
- elektroonilist kättetoimetamist kostja allkirjastatud kättesaamistõendiga.

3.3.2. Kättetoimetamine võlgniku või tema esindaja kättesaamistõendita

Dokumendi võib võlgnikule kätte toimetada ka kättesaamistõendita ühel artiklis 14 sätestatud viisidest. Kõnealuseid viise võib kasutada üksnes siis, kui kostja aadress on kindlalt teada. Nii on välistatud mis tahes fiktiivne kättetoimetamine (nt *remise au parquet*).

3 Kui kättetoimetamine peab toimuma teises liikmesriigis, siis tuleb dokumendid sellesse liikmesriiki saata vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1393/2007 kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT L 324, 10.12.2007, lk 79).

4 Vt ennekõike õigus vastuvõtmisest keelduda nõukogu määruse 1393/2007 artikli 8 alusel.

Kokkuvõttes võimaldavad kõnealused viisid:

- isiklikku kättetoimetamist kostja kodusel aadressil isikutele, kes elavad kostjaga samas leibkonnas või töötavad seal. Füüsilisest isikust ettevõtja või juriidilise isiku korral võib samuti dokumendi kätte toimetada kostja äriruumides isikutele, kes on tema palgal.

  Kõnealustel juhtudel tuleb kättetoimetamist tõendada:

  - kätte saanud isiku allkirjastatud kättesaamistõendiga või
  - kätte toimetanud isiku allkirjastatud dokumendiga, kus on märgitud kasutatud kättetoimetamisviis, kättetoimetamise kuupäev ning dokumendi kätte saanud isiku nimi ja tema seos kostjaga;
- dokumendi toimetamist võlgniku postkasti või postkontorisse või pädevasse ametiasutusse.

Viimases punktis nimetatud juhul tuleb kostja postkasti jätta selle kohta kirjalik teatis, milles sedastatakse selgelt, et tegemist on kohtudokumendiga või teatise õiguslik mõju kättetoimetamisdokumendina ning seatakse tähtaja algusmoment. Kõnealustel juhtudel tuleb kättetoimetamist tõendada kätte toimetanud isiku allkirjastatud dokumendiga, kus on märgitud kasutatud kättetoimetamisviis, kättetoimetamise kuupäev ning dokumendi kätte saanud isiku nimi ja tema seos kostjaga.

- kättetoimetamist posti teel kättesaamistõendita, kui võlgniku aadress on liikmesriigis, kus toimus asja sisuline arutamine;
- kättetoimetamist elektrooniliste vahendite abil, mida tõendab automaatne kinnitus, juhul kui kostja on eelnevalt kõnealuse kättetoimetamisviisiga sõnaselgelt nõustunud.

4. Kostja õigused/võimalused vastuväite esitamisel

4.1. Vastuväide Euroopa maksekäsule

Kostja saab esitada vastuväite Euroopa maksekäsule, kasutades vastavalt artiklis 16 sätestatule vormi F. Kostja ei ole kohustatud vastuväidet põhjendama. Vastuväide tuleb saata 30 päeva jooksul pärast kostjale esitatud maksekäsu kättesaamist. Kõnealune periood arvutatakse välja vastavalt ühenduse määrusele (EÜ) nr 1182/71, milles määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT EÜ 1971 L 124, lk 1). Kättetoimetamiskuupäeva ajavahemiku arvutamisel ei arvestata. Kui ajavahemiku lõpus on riigipüha, laupäev või pühapäev, siis lõppeb periood järgneva nädalapäeva viimase tunniga. Nõukogu määruse (EÜ) nr 1182/71 artikli 2 lõike 1 kohaselt võetakse arvesse vaid selle liikmesriigi riigipühasid, kus asub Euroopa maksekäsu välja andnud kohus.

Vastuväide tuleb esitada paberkandjal või mõne muu sidevahendi kaudu, kaasa arvatud elektroonilised vahendid, mille on heaks kiitnud päritoluliikmesriik ja mis on päritoluliikmesriigi kohtule kättesaadavad. Vastuväite võib esitada ka kostja esindaja.

Kui kostja esitab vastuvõetava vastuväite, siis artikli 17 lõike 1 kohaselt jätkub menetlus päritoluliikmesriigi pädevates kohtutes tavalise tsiviilkohtumenetluse korras, välja arvatud juhul, kui nõude esitaja on sõnaselgelt taotlenud sel juhul menetluse lõpetamist. Artikli 7 lõike 4 kohaselt võib hageja niisugust soovi avaldada mis tahes ajal enne Euroopa maksekäsu andmist. Vastavalt artikli 17 lõikele 2 kohalduvad tavalisele tsiviilmenetlusele üleminekule päritoluliikmesriigi seadused. Mitte ükski siseriikliku õiguse säte ei kahjusta hageja positsiooni järgnevatel tavatsiviilmenetlustel.

4.2. Täitmisele pööratavus

Kui 30 päeva jooksul ei esitata vastuväidet, siis pööratakse Euroopa maksekäsk täitmisele tingimusel, et kohus jätab piisavalt aega vastuväite saabumiseks.

Kohus kasutab vormi G, et kuulutada Euroopa maksekäsk täitmisele pööratuks, ning saadab selle hagejale.

Vastavalt artikli 18 lõikele 2 kohalduvad täitmisele pööramisel päritoluliikmesriigi seadused. Päritoluliikmesriigis täitmisele pööratuks kuulutatud Euroopa maksekäsku peab artikli 19 kohaselt teistes liikmesriikides tunnustama ja täitma vajaduseta täitmisotsuse järele teises liikmesriigis ning võimaluseta seda otsust vaidlustada. Täitmise otsuse rakendamisest on võimalik keelduda vaid artikli 22 alusel.

5. Poolte võimalikud õiguskaitsevahendid

5.1. Mida saab hageja teha, kui Euroopa maksekäsu avaldus on ebapiisav, sisaldab viga, nõuab muutmist või kui see lükatakse tagasi?

5.1.1. Mida saab hageja teha, kui Euroopa maksekäsu avaldus on ebapiisav või sisaldab viga (artikkel 9)?

Kui Euroopa maksekäsk ei vasta artiklis 7 sätestatud nõuetele, st see on ebapiisav või sisaldab viga, siis annab kohtualluvusega kohus hagejale võimaluse avaldust täiendada või parandada (vt artikli 9 lõige 1), kasutades II lisas esitatud standardvormi B. Kohus nõuab, et avalduse esitaja täiendaks või parandaks avaldust asjaolusid arvestades sobiva aja jooksul (vt artikli 9 lõige 2). See säte ei kehti selliste nõuete suhtes, mis on selgelt põhjendamatud või vastuvõetamatud.

5.1.2. Mida saab hageja teha, kui vaid osa nõudest vastab Euroopa maksekäsu tingimustele (artikkel 10)?

Kui Euroopa maksekäsu tingimused on täidetud (vt artikkel 7) vaid osa suhtes nõudest, siis peab kohus hagejat teavitama, kasutades selleks III lisas esitatud standardvormi C, ning kutsuma hagejat kohtu täpsustatud summa ulatuses Euroopa maksekäsu ettepanekut vastu võtma või tagasi lükkama. Hageja on kohustatud vastama kohtu määratud tähtajaks (vt artikli 9 lõige 2), kasutades standardvormi C. Kui hageja võtab kohtu ettepaneku vastu, siis väljastab kohus hageja nõusoleku saanud nõude osa kohta Euroopa maksekäsu (vt artikkel 12).

Nõude ülejäänud osa tagajärgedele kohaldub siseriiklik õigus (vt artikli 10 lõige 2). Kui nõude esitaja ei saada oma vastust kohtu poolt ette nähtud tähtajaks või ei nõustu kohtu ettepanekuga, lükkab kohus avalduse täies ulatuses tagasi.

Kui hageja ei ole kohtu ettepanekuga nõus, võib ta otsustada oma avalduse tagasi võtta ja jätkata kohtuasjaga tavalise tsiviilmenetluse raames.

5.1.3. Mida saab hageja teha, kui Euroopa maksekäsu avaldus lükatakse tagasi (artikkel 11)?

Euroopa maksekäsu avalduse tagasilükkamist ei saa vaidlustada. Avalduse tagasilükkamine ei takista nõude esitajat esitamast uut Euroopa maksekäsu avaldust või kasutamast selleks liikmesriigi õiguse kohast muud menetlust (vt artikkel 11).

5.2. Mida saab võlgnik teha päritoluliikmesriigis, kui Euroopa maksekäsk on välja antud?

5.2.1. Esitada päritoluliikmesriigis vastuväide (artikkel 16)

30 päeva jooksul pärast korralduse kättesaamist võib kostja esitada otsuse teinud kohtule Euroopa maksekäsule vastuväite, kasutades selleks VI lisas esitatud standardvormi F. Kui vastuväide esitatakse 30-päevase ajapiirangu jooksul (vt artikli 16 lõige 2), siis jätkub menetlus päritoluliikmesriigi pädevates kohtutes tavalise tsiviilkohtumenetluse korras, <u>välja arvatud juhul, kui nõude esitaja on sõnaselgelt taotlenud sel juhul menetluse lõpetamist</u>.

5.2.2. Erandjuhtude läbivaatamine päritoluliikmesriigis (artikli 20 lõige 1)

Kui vastuväite esitamiseks ette nähtud 30 päeva on möödunud, siis on kostjal õigus taotleda Euroopa maksekäsu läbivaatamist päritoluliikmesriigi pädevas kohtus, kui:

1. (a) maksekäsk toimetati kätte ühel artiklis 14 sätestatud viisidest, st kostja kättesaamistõendita, ja
   (b) maksekäsku ei toimetatud kätte piisavalt aegsasti, mis ei võimaldanud võlgnikul temast olenemata põhjustel oma kaitset korraldada,[5]

   või

2. kostjat takistasid nõude vaidlustamisel vääramatu jõud või temast sõltumatud erakorralised asjaolud,

tingimusel, et mõlemal juhul tegutseb kostja viivitamata.

5.2.3. Läbivaatamine päritoluliikmesriigis, kus Euroopa maksekäsk on valesti välja antud (artikli 20 lõige 2)

Kui vastuväite esitamiseks ette nähtud 30 päeva on möödunud, siis on kostjal õigus taotleda Euroopa maksekäsu läbivaatamist päritoluliikmesriigi pädevas kohtus, kui käesolevas määruses sätestatud nõudeid arvesse võttes anti maksekäsk välja selgelt valesti, või muudel erandlikel asjaoludel.

MÄRKUS. Kui kohus lükkab kostja avalduse tagasi, kuna läbivaatamiseks ei anna alust ükski jaotistes 5.2.2 ja 5.2.3 osutatud põhjustest, jääb Euroopa maksekäsk jõusse. Kui kohus otsustab, et läbivaatamine on õigustatud ühel nendes jaotistes sätestatud põhjustest, muutub Euroopa maksekäsk tühiseks.

5 Näiteks kui kostja oli haiglas, puhkusel, äriasjus ära jne.

IV. Euroopa maksekäsu tunnustamine ja jõustamine teistes liikmesriikides

1. Üldised põhimõtted

Euroopa maksekäsk, mis pööratakse täitmisele päritoluliikmesriigis – st liikmesriigis, kus see välja anti, on sama jõustatav ka kõikides teistes liikmesriikides. Maksekäsu täitmise liikmesriigis ei ole tarvis hankida täidetavuse tõendit (*exequatur*'i). Maksekäsu täitmise liikmesriigi ametiasutused ei saa läbi vaadata asjaolusid ega menetlusi, mille tulemusena maksekäsk välja anti, välja arvatud olukordades, mis on sätestatud artiklites 22 ja 23. Maksekäsu täitmise liikmesriigis ei ole lubatud sisulist läbivaatamist.

Jõustamismenetlusele rakendub maksekäsu täitmise liikmesriigi õigus, piiramata samas määruse sätteid.

2. Täitmise avalduse esitamine

Hageja peab esitama täitmise avalduse kohtule või ametiasutusele, mis on pädev täitmise teostamiseks liikmesriigis, kus täitmist taotletakse. Need ametiasutused on liikmesriigiti erinevad. Andmed pädevate kohtute ja asutuste kohta leiate tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku veebilehelt Euroopa e-õiguskeskkonna portaalist.

Hageja peaks esitama pädevale kohtule või ametiasutusele koopia maksekäsust, mille päritoluriigi kohus on täidetavaks kuulutanud, täites nõnda tingimused, mis on vajalikud selle autentsuse tõendamiseks ning täidetavuse tõendamiseks (vorm G).

3. Tõlge

Hagejalt võidakse nõuda Euroopa maksekäsu koopiat teises keeles kui päritoluriigi kohtus kasutatud keel. Üldjuhul peab Euroopa maksekäsu esitama maksekäsu täitmise liikmesriigi ametlikus keeles või ühes ametlikest keeltest, välja arvatud juhul, kui liikmesriik on andnud mõista, et võtab vastu korraldusi teises Euroopa Liidu ametlikus keeles või teistes ELi ametlikes keeltes. Andmed selle kohta, missuguseid keeli konkreetne liikmesriik aktsepteerib, on esitatud Euroopa Justiitsatlases. Andmete kontrollimisel peab hageja samuti meeles pidama, et liikmesriikides, kus on rohkem kui üks riigikeel, võib olla tarvis esitada tõlge selle liikmesriigi konkreetse osa või piirkonna kohta kindlaks määratud keeles. Kõik tõlked tõendab isik, kellel on selleks vastavad õigused ühes Euroopa Liidu liikmesriikidest.

4. Täitmisest keeldumine erandjuhtudel

Kostja võib maksekäsu täitmise liikmesriigis teha järgnevat, kuigi need võimalused ei vii kunagi Euroopa maksekäsu sisulise läbivaatamiseni nimetatud liikmesriigis:

4.1. Täitmisest keeldumine (artikkel 22)

Kostjal on võimalus taotleda täitmisest keeldumist (vt artikkel 22), kui Euroopa maksekäsk on vastuolus mis tahes liikmesriigis või kolmandas riigis vastu võetud varasema otsuse või korraldusega, eeldusel et:

- varasem otsus või määrus käsitles samu asjaolusid samade osapoolte vahel;
- varasem otsus või määrus vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks maksekäsu täitmise liikmesriigis ja
- vastuolu ei olnud võimalik esitada vastuväitena päritoluliikmesriigi kohtumenetluse käigus.

Avalduse alusel keeldutakse maksekäsu täitmisest samuti juhul, kui kostja on nõude esitajale maksnud Euroopa maksekäsuga ette nähtud summa.

4.2. Täitmise edasilükkamine või piiramine (artikkel 23)

Kostja võib taotleda Euroopa maksekäsu täitmise edasilükkamist või piiramist järgmistel juhtudel (vt artikkel 23), kui võlgnik on esitanud läbivaatamistaotluse artikli 20 tähenduses. Niisugustel juhtudel võib maksekäsu täitmise liikmesriigi pädev kohus:

- piirduda täitemenetlusel kaitsemeetmete võtmisega või
- määrata täitmise tingimuseks kindla suurusega tagatise andmise või
- erandlikel asjaoludel täitemenetluse peatada.

Praktiline juhend Euroopa maksekäsumenetluse määruse kohaldamise kohta

Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00 800 numbritele või on need kõned tasulised.

© Fotolia, Istockphoto

© Euroopa Liit, 2011
Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.
Printed in Belgium
Trükitud valgele elementaarkloorivabale paberile (ECF)

Kontakt
Euroopa Komisjon
Õigusküsimuste peadirektoraat
Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusasjades
Rue Montoyer 59
B-1049 Brüssel

ET

DS-32-11-946-ET-C

ISBN 978-92-79-21576-6
9 789279 215766
doi:10.2838/30060

http://ec.europa.eu/justice/civil/